

II. BBK ERREPORTAIA LEHIAKETA

San Juan bezperan, urtean zehar ikasitako dantzak herriari erakustea dogu taldearen beste ohitura bat.

Ohitura zaharrak barri

ELAI-ALAI DANTZA TALDEAREN URTEURRENA. Gernika-Lumoko dantza taldea euskal kulturaren adierazgarria izan da azkenengo 75 urteetan, eta hainbat ohitura berreskuratu dauz sortu zanetik gaur arte

Aste Santua joan jaku, eta beragaz batera joan jakuz prozesinoak be. Izan be, asko dira oraindino ohitura zahar hori mantentzen daben herriak. Gernika-Lumoko herrian ez dago prezesinoen ohiturarik, baina oraindino mantentzen dira antxinako beste ohitura zahar batzuk. Jorrraila ganean dogu, eta herrian badago beste leku batzuetan ez dagoan ohitura bat: Maiatzeko erregina deritxona. Elai-Alai dantza taldeak urtero antzezten dau Maiatzeko Erreginaren dantza hori: *Txulufriña eta arrosa* doinuagaz, neska gaztetxoak maiatzeko erreginari kantatu eta dantza egiten deutse. Halandabe, ohitura hori nahiko barria da herrian, eta ez da hain ezaguna. Ezagunagoak dira aratuzteak, basaratuztea (txitxiburduntzi), kandelario eguen zuri...

Euskal Herriko historian ohitura zaharrak izan arren, ez dira beti gure artean mantendu. XX. mendearen lehenengo hamar-kadetean baegoan holako ohiturarik Gernikan. Holan azaltzen

dau Jose Antonio Arana Martijak *Elai-Alai. Euskalherriko lehenengo koreografi taldea* liburuan. «Gernikan jatorrizko diran musika ekandu artean Kandelario da bat, Olaetak hormonizatuta egun horren arratsaldean umeak kalerik kale kandela biztuekin abesten dabena». Segundo Olaeta aitatzen dau Arana Martijak bere liburuan, Gernikako musika eskolaren gidari izan zana. Elai-Alai dantza taldea be Olaetak berak sortu eban, 1927 urtean (garai haretan koreografia taldea zan). Eskola honeetako umeak ziran kalerik kale euren kantuakaz ohitura horreek bizirik mantendu ebezanak. Halandabe, gerra zibilak gure herria ezeze, ohitura honek be suntsitu ebazan. Ez, baina, Elai-Alai bera. Taldea erbestera joan zan, eta Parisen bere lanagaz jarraitu eban sekulako arrakasta lortuz. Holantxik, euskal dantzak gitxienez bizirik mantendu ziran talde honen baitan.

Euskal Kultura herriarena

Gerra bukatuta etxera bueltatu

ziranean, herrian ez egoan euskal kulturaren aztarnarik. Ohiturak desagertuta egozan; baita Segundo Olaetak sortutako musika eta dantza eskolak be. Egoera honetan, garrantzitsua izan zan Elai-Alai taldeak egin dako lana. Lehenengo urteetan, oztopoak asko eta asko izan ziran, baina 60ko hamarkadan egoerak hobera egin eban. Gernika-Lumoko alkateak Txomin Unzaluri agindu eutson taldea berreskuratu behar ebala, eta talde barriak 1965eko jorrrailaren 23an egin eban bere aurkezpena: 32 dantzarik eta 3 txistularik osatzen eban garai haretan Elai-Alai dantza taldea.

Premiazkoa euskal dantzak berreskuratzea bazan be, taldeak ez ebazan herrian izandako ohitura zaharrak ahaztu. Halandabe, ze, euskal dantzak ikasteko eta herriaren aurrean erakusteko ohitura sendotuta, bestelako ohiturak berreskuratzeari ekin eutson taldeak. Holan ba, 1997an berreskuratu ebazan herriak *Marroen aureskua* eta baita inauteriak eurak be. Kalez kale Euskal Herriko herrialde

ezbardinetak inauteriak antzezten hasi zan Elai-Alai dantza taldea: Luzaide, Lantz, Ituren, Zubietan...

Baina ohiturak berreskuratzea ez zan nahikoa. Ohitura horreek herriarenak dira, eta herritarrak eurak izan behar dira parte hartzaileak. Hori dela eta, 1982-83 kurtsoan, inauterietako dantzen ikastaroa antolatu eban Alai-Alaik. Ehundik gora lagun batu ziran ikastaro horretan. Gero, inauterietan, kalez kale egin eban dantza. Holantxik lortu eban Elai-Alaik herriko ohitura bat Gernikako kaleetara eroatea, eta, herriko jentea bera izatea protagonista.

1987 urte aldera sendotu ziran Kandelario, Eguen Zuri eta basaruzteak moduko ohitura zaharrak. Taldeko gaztetxoak izan ziran kandelario eta Eguen Zuri egunetan barriro kalez kale abesten urten ziranak. Taldeari esker ohitura horreek bizirik dagoz Gernika-Lumon.

75 urteko talde gaztea

Datorren urtean, 2002an, 75 urte beteko dauz, eta berau

ospatzeko hainbat asmo daukaz taldeak: urteurrena adierazgarri izango dan logotipoa atera, Gernikako kantu eta soinuak CD batean bildu, Elai-Alaiko kide izandako guztiak batuko dauzan jaialdia antolatu... Halandabe, lanik gaxena, beharbada, liburu bat kaleratzea izango da. Lehendik be badago Elai-Alairi buruzko liburu bat: lehenago aitatu dogun *Elai-Alai. Euskal Herriko lehenengo koreografi taldea*, Jose Antonio Arana Martija euskaltzainarena. Liburu hori taldearen lehenengo aldi hartara mugatzen da. Bigarren liburuaren asmoa, barriz, gerra zibilaren osteko ibilbidea, eta, batez be, azken hamarkadetako lana biltzea da.

Elai-Alaik 75 urte beteko badauz be, kideak gazteak dira. Hori dala eta, egunen batean hirugarren liburu bat kaleratuko dala espero dogu.

OIHANA CABELLO

22 urte

Kazetaria

GERNIKA-LUMO